

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Petri Danielis Huetii Demonstratio Evangelica

Huet, Pierre Daniel

Parisiis, 1679

Caput duodecimum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-16260

nostrorum Dei colendi rituum imitandorum malis desiderium incessit; neque ulla Græcorum urbs est, vel Barbarorum, neque ulla gens, ad quam non pervenerit septimi diei, quem otiosi traducimus, celebrandi consuetudo; & apud quam jejunia, & lucernarum incensiones, multaque legibus nostris circa cibos sancta non observentur. Conantur autem mutam nostram imitari concordiam, & honorum largitionem, & in artibus exercendis sedulitatem, & tolerantiam in tormentis quæ pro legibus nostris sustinemus.

CAPUT DUODECIMUM.

I. Quomodo Librorum sacrorum notitiam habuerint Græci. II. Utrum Librorum Mosis Alexandro vetustior fuerit interpretatio. III. Partes tantum quadam Pentateuchi ante Alexandrum Græce reddita sunt.

I. **A**TENIM quæri potest, unde notitiam Librorum sacrorum habuerint Græci. Judaica quippe gens ex instituto suo ita fuit à reliquis gentibus discreta, ut nullo se commercio, nulla affinitate confociari pateretur cum iis qui viverent alieno more, & diversis ritibus ac religione uterentur. Id sæpe experti Ethnici ab iis expostulaverunt. Querebatur Lyfimachus Mosem iussisse Judæos, μήτε ἀνεχόμενοι τῆν ἐννοσίφην, μήτε ἀέρτα συμβουλεύσασθν, ἀλλὰ τὰ χείρονα. Erga nullum hominum benevolos esse, neque optima iis sed pessima consilia dare. Quod etsi verum non est, vulgatam de Judæis hominum reliquorum opinionem ostendit. Querebatur & Apollonius Molonis, ὅτι μὴ παρὰ δέρον ὁ ἰουδαῖος τῶν ἄλλων ἀεὶ ἀφιμυρόντων δόξας περὶ θεοῦ, μὴδὲ κοινῶν ἰδεῶν τῶν κατὰ ἑτέραν συνήθειαν τοῦ ἑν ἑκατέρωθεν. A Judæis non admitti, quicumque diversis de Deo opinionibus essent impliciti, nec consuetudinem iniri cum iis qui aliam vivendi rationem essent amplexi. Trogus quoque: Caverunt ne cum peregrinis communicarent; quod ex causâ factum, paulatim in disciplinam religionemque convertit. Quam expostulationem tantum abest, ut sibi probrosam putarent Judæi, ut sibi eam potius laudi ducerent; atque id præceptum de republica ab extraneorum contagio prohibenda, Platonem à Mose summississe Josephus gloriatur. Quis ergo persuaderi potest gentium aliarum osiores & contemptores Judæos, tam facile in totius religionis, legum, ac rituum suorum penus referasse, qui eos vix allocutione etiam sua & commercio dignarentur? Ut solvatur iste nodus, meminerimus post Alexandri expeditionem, jam tum magnum Judæos inter & Græcos usum intercessisse, ut qui non illius solum imperio essent subditi, sed in ejus etiam exercitu stipendia facerent. Meminerimus præterea statim post Alexandri obitum Ptolemaum Lagi occupata Hierosolyma magnum Judæorum numerum traduxisse in Ægyptum, & jus Alexandrinæ civitatis iis tribuisse. Meminerimus quoque, ejus deinde, & Ptolemæi Philadelphii filii jussu Libros sacros in Græcam linguam ab Interpretibus Septuaginta fuisse conversos. Meminerimus denique sub Antiocho Epiphane Judæos demum ipsos adificasse gymnasium in Jerosolyms secundum leges nationum, & fecisse sibi præputia, & recessisse à Testamento sancto, & junctos esse nationibus. At de temporibus quæ Alexandri ævum præcesserunt major est difficultas: sed & tunc quoque fuit aliquod Judæorum cum vicinis regionibus consortium. Nam primum ex Ethnicis plerisque servaverunt incolumes, cum Palæstinam armis subegerunt, velut Gabaonitas, Jebusæos, aliosque complures: qua importuna clementia divinam adversus se iram sæpe conciverunt. Unde & ab Assyriis, Moabitis, Chananæis, Amalecitis, Palæstinis, Ægyptiis, & Chaldæis identidem cæsi, profligati, in servitutem redacti, & extra patriam abducti sunt. Quas inter clades & captivitates, tum Assyriacam, tum Babylonicam, & reliquiarum etiam Judaicarum una cum Propheta Jeremia transmissionem in Ægyptum, fieri non potuit, quin Libri sacri in Ethnicorum potestatem venirent. Præterea Judæis, vel propter vicinitatem, frequens intercessit cum Phœnicibus commercium; Davidi etiam & Salomoni cum Hiram; Salomoni præterea cum Regina Chuside, & cum Ægyptiorum rege, cujus & filiam duxit. Quin & Sidonias sumisit uxores, & Tyrias, & Ammonitidas, & Idumæas, quarum impus & profanis cerimoniis patrios ritus & avitam religionem inquinavit. Quocirca confociatas ab Israëlitis cum impuris gentibus amicitias & fœdera Deus identidem criminatur. Inde adeo Sanchoniathon Phœnix libros suos, ut dixi, Mosais documentis oblivit. Inde nobiles illæ Mercurii columnæ Mosis legibus & historia notatæ fuerunt. Porro Phœnices disseminatis per totum orbem coloniis, Mosis circumtulisse libros, & in varias gentes intulisse verisimillimum est. Græcorum item in Ægyptum, & Ægyptiorum in Græciam itiones erant crebræ, & diutinæ mansiones jam ante Trojana tempora.

Quomodo Librorum sacrorum notitiam habuerint Græci. Lyfim. apud Joseph. libr. 1. contr. Apion. Apollon. apud Joseph. libr. 1. contr. Apion. Justin. libr. 36. cap. 2.

Joseph. libr. 2. contr. Apion.

1. Mach. 1. 15. & seq.

Herod. libr. 1. cap. 43, & seq. Diodor. libr. 1.

Joseph. Antiq. libr. 8. cap. 1.

Heliodor. libr. 2.

Phil. De vit. Mos. libr. 1.

Utrum Librorum Mosi Alexandro vetustior fuerit interpretatio. August. De ci. vit. Dei libr. 18. cap. 11. Bar on. Ann. 211. c. 11, & seq. Clearch. libr. 1. De somno apud Joseph. libr. 1. Contr. Apion. & Euseb. Prep. libr. 9. cap. 5. Arist. Protem. libr. De Septuag. Phil. libr. 2. De vit. Mosi. Epiph. De pond. & mens. cap. 9. Clem. Alex. Strom. 5. Euseb. Prep. Evang. libr. 8. 2. Macch. 1. 10. Scalig. in Euf. Chron. libr. 2. Partes tantum quaedam Pentateuchi ante Alexandrum Græce

Ex Ægypto venisse in Græciam Cadmum & Herculem tradunt Herodotus & Diodorus. Bacchica, aliaque sacra permulta ex Ægypto in Græciam traduxisse fertur Melampus. In Ægyptum quoque appulisse dicuntur Paris & Menelaus. Deinde vero Josaphatum regem Juda, & Ochoziam Israël, negotiatum misisse aliquos de suis in Thraciam, vicinasque Ponti regiones, perhibet Josephus. Psammitichus Ægypti rex, Ionum postmodum & Carum ope in regnum restitutus, agrum illis habitandum assignavit ad ostium Pelusiacum: quo tempore Græca primum lingua in Ægyptum est illata. Ab ostio autem Pelusiaco Memphim eos transtulit Amasis, tuendi sui causa; atque hi sedibus tandem in media Ægypto collocatis, ac præcipue Naucrati, cum reliqua Græcia creberrima commercia agitaverunt. Ægyptiorum autem narrationibus, mirifice capiebantur Græci, & quæcunque jactabat ea gens promissis accipiebant auribus, & inter suos sparsa proprios demum in usum convertentes. Αἰγυπτίους γὰρ ἀκούσμεν inquit Heliodorus. Omnis enim Ægyptiaca historia & narratio Græcicas aures valde allicit. Quamobrem maximam Græcicæ Theologiæ partem ex Ægypto profuxisse Herodotus confessus est. Græcis quoque innotuisse reor Mosi nomen & scripta per bella Persarum, tum in Asia minore gesta, tum in Græcia: quos inter militasse Ebræos aliquos, & Ebraicis etiam rebus imbutos fuisse Persas plerosque probabile est, cum in ipso Persicæ regionis meditullio etiamnum hærent Ebræi decem tribuum quas transtulerat Salmanasâr, & per annos septuaginta in media Babylonia reliquæ tribus captivæ fuissent. Cum autem in conferendis legum sacrarum Voluminibus tantam curam adhiberent Judæi, ut tenerentur habere, quemadmodum tradunt Judæorum Magistri, qui tandem fieri potuissent, ut non eos, quibuscum assidue conversabantur, studium aliquod legendarum harum scriptonum tangeret? Ita quidem evenisse scribit Philo, & generi humano perutile opus diu delitescere in tenebris, & intra gentis unius, ejusque exiguæ angustias contineri non potuisse agnoscat. Igitur Persis & Ægyptiis cognitas eas scriptiones, lectas, & quoad verborum saltem sensum intellectas fuisse dicendum est. Id si est, uti sane est, & eas quoque ad Græcos manasse negari non potest; quorum creberrima fuere in has regiones itinera, quique Persicam & Ægyptiam linguam frequenter & facile condiscabant. Testis Themistocles, qui ut Persarum regem absque interprete alloqui posset, Persicæ linguæ notitiam intra anni spatium comparavit. Testes Pythagoras & Plato, qui non aliter Ægyptias disciplinas capessere se posse censuerunt, quam si regionis hujus loquelam pernoscerent.

II. Quid si Mosæici operis partem aliquam jam ante Persici Imperii excidium Græca lingua donatam dicamus? Verus hæc est profecto, & ab eruditissimis in utramque partem multum disputata controversia. Negat præcisè Augustinus interpretationem ullam Græcam Ptolemaica vetustiorē extitisse: nec Platonem Scripturam sacram in Ægypto legere potuisse ait, quæ nondum esset Græce conversa. Idem sentit Baronijs, & recentiores plerique: aiunt enim novam interpretationem haudquaquam procuraturum fuisse Philadelphum, nec actum acturum, si quis hoc jam labore fuisset defunctus; huic significasse Demetrium Phalereum, vel e Poëtis, vel ex Oratoribus, vel ex Historicis neminem ausum esse Libros sacros attingere, eorumve meminisse, scripsisse Clearchum, multa Aristoteli à Judæo quodam fuisse exposita, quæ in Libris sacris habebantur; quod cur fecisset, si jam interpretatione fuissent donati, negare id ipsum Aristeam, & Philonem, & Epiphanium; nullam denique præcæ illius interpretationis particulam superesse. At his opponitur Clementis Alexandrini & Eusebii suffragium, qui diserte docent ante expeditionem Alexandri aliquam Mosæicarum scriptionum interpretationem Græcam extitisse: quorum sententiam non minor doctorum hominum numerus defendit. Pugnans illi auctoritate Aristobuli Philosophi Peripatetici, qui is ipse est Ptolemæi Philometoris magister, ad quem scripta extat epistola Judæ, Senatus, populique Judaici, in Epitome Machabaicorum, ut dixi supra. Quod cur infitatus sit Scaliger adversus Clementis & Eusebii auctoritatem, neque ipse causam affert, neque ego conjicere possum. Hæc, inquam, Aristobuli auctoritas, unica est opinionis hujus anchora. Atque ea profecto est hujusmodi, ut alijs præpollere videatur, cum hic ætatis illius fuerit proximus, qua interpretationem suam elaborarunt Septuaginta Senes, & antiquior illa usurpabatur: reliqui vero longe recentiores rei veritatem nonnisi per nebulam explorare poterunt.

III. Has inter pugnantissimas sententias mediam, eamque novam amplector. Aio enim non totum Pentateuchum, sed partes tantum quasdam ante Alexandrum Græce redditas fuisse. Nihil aliud sonant, si quis animum advertat, Aristobuli verba: ἀρκευόμενος δὲ πρὸς Δημητρίου, ὃς ἔτερον, πρὸς τῆς ἀλεξάνδρου καὶ πρώτου ἑπικρατήσεως,

τά τε καὶ τὸ ἐξ ἀγροῦ ἐξαγωγὴν ἢ ἐβραίων τῶν ἡμετέρων πολιτῶν, καὶ ἢ τῶν γεγονότων *reddita sunt.*
 αὐτοῖς ἐπιφάνεια, καὶ κερταίσι τῆς χάρας, καὶ τῆς ὅλης νομοθεσίας ἐπέξηγους. *Ante Demetrium, Aristobol. apud*
 priusquam Persas domisset Alexander, alii interpretati sunt ea quae pertinent ad Ebraeorum po- *Euf. Pr. libr. 9.*
 pulariam nostrorum exitum ex Aegypto, & ad rerum quae ipsis contigerunt celebritatem, & *cap. 6. & libr.*
 regionis expugnationem, & totius legislationis enarrationem. Si totum Pentateuchum vo- *23. cap. 12.*
 luisset significare, quorsum ejusmodi circuitione usus esset? aperte dixisset ante De-
 metrium Graece expositum fuisse Mosis volumen. Quod quoniam ita non erat, nem-
 pe id quod erat locutus est, & partes Graece conversas recensuit; exitum nimirum
 Ebraeorum ex Aegypto, praecipua miracula à Deo in eorum gratiam edita, pugnas
 item & victorias, & legislationis denique historiam. Igitur eo opere, non Genesis,
 neque Arca, aut Tabernaculi fabrica, non constructio instrumentorum & utensilium
 quae pertinerent ad sacrificia, non Pontificalium & Sacerdotalium vestimentorum de-
 scriptio, non populi recensio, non Legis repetitio, non Lex ipsa continebatur. Aliud
 est enim νόμος, aliud νομοθεσία, Lex, & Legislatio: habebatur illic νομοθεσία, non
 νόμος, quae tamen aliquando confunduntur. Insigniter igitur errarunt qui, haec ad prophe-
 ticos & historicos libros spectare nuper scripserunt, cum de νομοθεσία tantum age-
 re se Aristobulus testificetur. Manifesta haec sunt, sed manifestiora etiam quae subjun-
 xit: postquam enim ex hac interpretatione partium quarundam Pentateuchi, ple-
 raque Pythagoram & Platonem in suos usus transtulisse dixit: ἢ ὁ δὲ, inquit,
 ἐρωτώμενος τῶν διὰ τὸ νόμου πάντων ἐπὶ τῷ περὶ βασιλευσίντων φιλαδέλφου βασιλέως, οὗ δὲ
 περὶ τῶν, περὶ τῶν κατὰ τὸ νόμον μέγιστα φιλοτιμίας, δημοφιλίας τῷ βασιλεῖ περὶ τῶν κατὰ τὸ νόμον
 ταῦτα αὐτῷ τούτων. *At integra interpretatio eorum omnium quae in Lege habentur, adornata est*
sub rege eo qui Philadelphi nomen tulit, progenitore tuo, à quo major rei huic adhibita est
cura & studium; rei administrationem procurante Demetrio Phalereo. Habetur locus hic
 apud Eusebium libro Preparationis Evangelicae nono & decimo tertio. Idem alter *Euseb. Praep.*
 significat, quem refert Josephus ex Epistola Demetrii Phalerei ad Ptolemaeum Phi- *libr. 9. cap. 6.*
 ladelphum: δηλώ σοι τὰ τῆς ἰουδαίων νομοθεσίας βιβλία λέπειν ἡμῖν οὐδέ τις. *& libr. 13. cap.*
 οὐδέ τις ἐβραίοις γαρχαυμῶν, καὶ φωνῇ τῇ ἐθνικῇ, ἐστὶν ἡμῖν ἀσαφῆ συμβέβηκε δ' αὐτὰ καὶ ἀμα- *12.*
 λίσσεν, ἢ ἐχει, σωμαίνου, διὰ τὸ βασιλικῆς οὐκ ἔστι περὶ τῶν κατὰ τὸ νόμον νομοθεσίας ἐστὶ δὲ ἀναγκαῖον *Joseph. Antiq.*
 ἔχει καὶ ταῦτα ὡς δὲ σωμαίνου. ἐάν οὐ σοι δοκῇ, βασιλεῦ, γράψαις τὰ τῶν ἰουδαίων *libr. 12. cap. 2.*
 ἀρχαῖα, ὅπως ἀποστείλῃ τῶν προσηυμένων ἐξ ἀφ' ἐκείνης φυλῆς τοὺς ἐμπειροτάτους τῶν νό- *& Euseb. Praep.*
 μων, ἀφ' ὧν τὸ τῶν βιβλίων σαφές καὶ σύμφωνον εἶναι μάθοντες, καὶ τὸ καὶ ἐρωτώμενος ἀκριβέ- *libr. 2. cap. 3.*
 λωσόντες ἢ περὶ τῶν κατὰ τὸ νόμον, ἀξίως ταῦτα τῆς σὺς νομοθεσίας συναρτάμενος. Significo tibi li-
 brum legislationis Judaeorum deesse nobis cum aliis. Cum enim Ebraico charactere & patria
 ipsorum lingua scriptus sit, intelligi à nobis non potest. Contigit autem & ipsum negligentius
 quam postulat expositum esse, quod nondum regia ei cura consuluerit. (Qua profecto opinio-
 nem nostram apprime confirmare, & rem omnino conficere fatendum est.) Necessè
 est autem ut hos quoque habeas accurate elaboratos Quamobrem si ita tibi visum erit,
 Rex, scribes ad Judaeorum Pontificem, ut ad te mittat seniores sex ex singulis tribubus, le-
 gum peritissimos, à quibus postquam librorum illorum apertum & consonum sensum intelle-
 xerimus, & accuratam acceperimus rerum interpretationem, digna hac desiderio tuo collige-
 mus. Significat hoc ipsum alius quoque locus, qui est apud Aristeam & Eusebium; *Arist. Hist.*
 ubi ait Philadelpho Demetrius, ἀκούσθαι αὐτῷ θεοπόμπου, διὸν μέλλων πρὸς τῶν περὶ *lxx. Interpr.*
 μωσῶν ἐπιφάνειαν ἐκ τῶν νόμων περὶ τῶν, ταρχαυμῶν τῆς ὅλης νομοθεσίας πλείον ἡμα- *Euseb. Praep.*
 ρῶν ἰσχυρόντα ἀντιδρῶν τῶν θεοπόμπου, cum ex Lege nonnulla eorum quae jam fuerant in- *libr. 2. cap. 5.*
 terpretatione donata, audaciori & liberiori sermone referre voluisset, mente emotum per dies
 plus triginta fuisse. Quid aliud autem significant, τὰ περὶ τῶν κατὰ τὸ νόμον, quam
 partes Legis jam ante conversas? Unde plane efficitur, non omnes tum fuisse con-
 versas.

IV. His positis, jam in promptu est argumentorum solutio, quibus causae suae *Refelluntur*
 patrocinantur Adversarii. Ad lucubrandam novam interpretationem animum adjecit *argumenta*
 Philadelphus; plenam scilicet & integram, quia mutila & dimidiata antea circumfere- *Adversarie-*
 rebatur. Dixerunt Philadelphus & Demetrius nullum Graecorum ausum esse Libros *runt.*
 sacros attingere, vel eorum meminisse, quod fecissent utique si vetustior extitisset in-
 terpretatio: nempe deterrebantur poena Theopompi & Theodectis, qui id temere
 attentaverant; cum Libros illos, non in piorum usus interpretari, sed iis jam interpre-
 tatis abuti vellent. Unde etiam telum nobis ad defensionem sententiae hujus subministra-
 tur: nam si Libros sacros attingerent Theopompus & Theodectes, homines Graeci, &
 ut verisimillimum est Ebraicae linguae profus rudes, sequitur libros illos jam tum
 Graeco sermone fuisse expositos. Aristoteli sanctum Volumen interpretatus est Judaeus
 quidam: quippe viro magni & curiosi ingenii pars Voluminis hujus satis esse non po-
 terat. Negarunt Aristaeas, Philo, & alii ante Philadelphum Mosaicae Legis ullam ex-

tirillse interpretationem; absolutam videlicet & perfectam. Nulla prisca hujus interpretationis particula ætatem tulit: vetustiore enim recentior, ut fieri amat, abolevit.

CAPUT DECIMUM TERTIUM.

I. De lingua Ebraice origine. II. Lingua Ebraica ea non est, que ante Babelicam confusionem vulgo usurpabatur. III. Probatur argumentis. IV. Refelluntur argumenta Adversariorum. Primum argumentum. V. Secundum argumentum. VI. Tertium argumentum. VII. Quartum argumentum. VIII. Quintum argumentum. IX. De origine literarum Samaritarum & Judicarum. X. Refelluntur argumenta Rabbiorum super urisque.

De lingua
Ebraica ori-
gine.

Eupol. apud
Clem. Alex.
Strom. 1. &
Euseb. Præp.
Evang. libr. 9.
Theodor. in
Gen. Interpr. 61.
Isid. Orig. libr.
1. cap. 3.

Gen. 11. 1.
Philastr. Hist.
103. 104.

Theodor. In-
terpr. 60. in Gen.

Gen. 1. 20.

Gen. 4. 1.

Gen. 2. 23.

Gen. 9. 26.

Lingua

I. **P**ost habitam questionem de vetustate Græcarum Mosaici voluminis Interpretationem, non erit, opinor, abs re de lingua ipsius Ebraicæ, quæ Volumem illud scriptum extat, vetustate paucis disserere: cum antiquissimum hoc sit loquelæ illius monumentum; cumque præsertim Mosæm Ebraicarum literarum inventorem dixerint Eupolemus, Theodoretus, Isidorus, alii saltem reformatorem. Quæ tamen sententiæ à multis jam exploræ sunt. Existimarunt nonnulli varias linguas ante confusionem Babelicam ab hominibus fuisse usurpatas, sed linguarum illarum notitiam, quæ nunc arte comparatur & studio, tunc singulari Dei beneficio universis hominibus fuisse concessam, quemadmodum & Apostolis subinde concessa est: at in Babelici sceleris pœnam, non novas à Deo conditas fuisse linguas, sed quæ ab omnibus intelligebantur, tum vulgo ignorabiles factas, & à paucis duntaxat fuisse perceptas. Sed quoniam manifeste pugnat ista opinio cum Scriptura sacra, quæ hoc tempore terram labii unius & sermonum eorumdem fuisse sciscit, merito inter Hæreses à Philastrio rejecta est. Probabilior hæc est sententia, & doctorum hominum, ac sanctorum etiam Patrum aliquot consensu receptissima, linguam Ebraicam mundo ipsi cœvæ esse, & Adami, priorumque Patriarcharum usu concelebratam, post Babelicam linguarum divisionem, in Semî ac deinde Eberi familia integram ad Abrahamum usque & Israëliticam gentem perseverasse. Literas autem antiquiores, quas Chananæas, & Phœnicias, & Samariticas appellant, alii Setho, Abrahamo alii acceptas referunt; Ebrææ vero temporibus Babylone reportatas fuisse constat eas quæ hodie sunt in usu, quæque Ebraicæ dicuntur vulgo, & Chaldaicæ potius, aut ut à Judæis ipsis appellantur, Assyriæ nominandæ sunt, ut pote ex illis detorta & depravata. In ea sententia, præter alios, præcipuum nomen est Origenis, Hieronymi, & Augustini. Eandem deinde opinionem secuta est sanior Rabbiorum pars; atque eam demum calculo comprobarunt suo, qui linguarum Orientis peritiores habiti sunt. Huic firmandæ plurima proferuntur argumenta; ad pompam & speciem nonnulla, quæ ut frivola & futilia prætermittimus: validiora tantum proponemus. Primum ac præcipuum, & à Theodoro pro lingua Syriaca usurpatum, petitur ex nominibus propriis sive hominum, sive locorum, quæ ab orbe condito usque ad linguarum confusionem commemorantur in historia Mosi, & quorum origines in Ebraica lingua reperiuntur. Adam, verbi gratia, ita dictus est, quod factus sit ex האדמה, terra: Eva, הוה, eo quod mater esses כל הוה, omnis viventis: Cain קין, à קנה, possedit: quod dixerit Eva, Possedi hominem per Deum: Hortus Eden, ab עדן, voluptas; quasi dicas, Hortum voluptatis. Eodem pertinent nominum allusiones ad voces Ebraicas, ut Eva, quæ dicta est à Deo אשה, virago, quia sumpta est ab איש, viro: ut Iaphethi, cum ait Noë, יפת אלהים ליפת, Dilatet Deus Iapheth. Alterum argumentum suppeditant antiquæ variarum gentium appellationes, propagatæ ex nominibus originis plerumque Ebraicæ, ut fuse ostendit Hieronymus in libro De nominibus Ebraicis. Tertium arcessitur ex nominibus Deorum & Heroum Ethnicorum, quibus nihil in gentibus occurrit antiquius; atque eorum tamen veriloquia subministrat Ebraica lingua: velut Saturni, ex סתור abcondit, quod in Latio latuerit; Jovis, ex tetragrammato Dei nomine יהוה; Vulcani ex Tubalcain; Iapeti ex Iapheth. Quartum præbent Ebraicæ linguæ vestigia, quæ in omnibus aliis linguis deprehenderunt viri eruditi. Quintum denique oritur ex Ebraicæ linguæ castitate & simplicitate, quæ cum per alias linguas diffusa sit, ipsa nihil sibi ex aliis linguis adhærescere passa est.

II. Hæc quantumvis credibilia & similia veri, non me absterrent tamen, quin